

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Природничо-економічний факультет
Кафедра економіки підприємства

На правах рукопису

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти
на тему:

«Організація обліку виробництва продукції в сільському господарстві в умовах цифровізації»

Виконала: **Божок Інна Василівна**,
студентка заочної форми навчання
спеціальності 071 Облік і оподаткування

Науковий керівник:
д.е.н., професор Мазур Н.А.

Кваліфікаційну роботу виконано в рамках проекту ERASMUS+ CBHE project «Digitalization of economic as an element of sustainable development of Ukraine and Tajikistan» / DigEco618270-EPP-1-2020-1-LT-EPPKA2-CBHE-JP
Цей проект фінансується за підтримки Європейської Комісії. Цей документ відображає лише погляди автора, і Комісія не несе відповідальності за будь-яке використання інформації, що міститься в документі.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ.....	7
1.1. Особливості сільськогосподарського виробництва та їх вплив на організацію та ведення бухгалтерського обліку.....	7
1.2. Методичні засади організації обліку витрат і виходу сільськогосподарської продукції.....	13
РОЗДІЛ 2. СТАН ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ.....	29
2.1. Організаційно-економічна характеристика фермерського господарства "Агролан 2020".....	29
2.2. Організація первинного обліку виробництва сільськогосподарської продукції.....	40
2.3. Організація аналітичного та синтетичного обліку виробництва продукції у ФГ.....	44
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ.....	60
3.1. Раціоналізація документообігу в організації обліку фермерського господарства.....	60
3.2. Вдосконалення організації обліку виробництва аграрної продукції в цифровому середовищі.....	68
ВИСНОВКИ.....	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	78
ДОДАТКИ.....	85

ВСТУП

Актуальність теми. Організація бухгалтерського обліку є функціональною складовою інформаційного забезпечення управління діяльністю фермерського господарства. При цьому система документування виконує роль інструмента у формуванні й накопиченні інформації, що є підтвердженням економічних та юридичних результатів діяльності суб'єкта господарювання, та яка є обґрунтуванням для прийняття поточних управлінських рішень та розробки планових показників діяльності господарства.

Облік діяльності фермерського господарства передбачає систематичне ведення записів в первинних облікових документах, їх зберігання та подальшу обробку, формування реєстрів та складання фінансової, статистичної й податкової звітності. Документальне оформлення своєї господарської діяльності повинні здійснювати фермерські господарства, що зареєстровані як юридичні особи – підприємства, так і ті, що мають статус фізичних осіб – підприємців. Тож система документування та документообіг стають невід'ємною частиною функціонування фермерського підприємства, як і будь-якої іншої господарської одиниці. Саме тому раціональна система документообігу є запорукою створення єдиного інформаційного простору в межах фермерського господарства, що допомагає організувати якісне та ефективне управління його діяльністю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання організації бухгалтерського обліку та нормативно-правового регулювання діяльності фермерських господарств досліджували такі вітчизняні науковці, як І.І. Бабіч, С.А. Вітер, І.В. Жиглей, В.В. Мандибура, О.С. Кривоконь, К.Є. Нагірська, О.В. Нечипорук, Ю.О. Нестеренко, Л.А. Суліменко, О.Ф. Ярмолюк тощо. Проте питання раціоналізації документообігу у фермерських господарствах не лише не втрачає своєї актуальності, а й потребує додаткового розгляду, особливо в умовах діджиталізації інформаційного простору.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дослідження входить до плану науково-дослідної роботи кафедри економіки підприємства Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка на період 2020-2023 рр. за темою: «Розвиток суб'єктів економічної діяльності в умовах мікро- та макроекономічних трансформацій XXI ст.» (державний реєстраційний номер 0119U002955), в рамках якої запропоновано нове розв'язання проблеми формування теоретичних, методичних та практичних засад організації обліку виробництва продукції в сільському господарстві в умовах цифровізації на аграрному підприємстві.

Метою написання кваліфікаційної магістерської роботи є засвоєння теоретичних знань та придбання практичних навичок організації обліку виробництва продукції в сільському господарстві в умовах цифровізації, розробка напрямів раціоналізації організації документування в обліковій системі.

Для досягнення мети були поставлені та вирішені наступні завдання:

- визначення особливостей сільськогосподарського виробництва та їх впливу на організацію та ведення бухгалтерського обліку;
- вивчення і розкриття теоретико-методологічних основ організації обліку виробництва продукції в сільському господарстві;
- дослідження стану організації обліку виробництва сільськогосподарської продукції у ФГ «Агролан 2020»;
- вивчення порядку організації первинного, синтетичного та аналітичного обліку виробництва сільськогосподарської продукції;
- розробка пропозицій щодо вдосконалення організації обліку виробництва продукції в сільському господарстві в умовах цифровізації;

Об'єктом дослідження є організація обліку виробництва продукції в сільському господарстві у ФГ «Агролан 2020» за період 2019-2021 років.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних питань організації обліку виробництва продукції в сільському господарстві в умовах діджиталізації.

Методи дослідження. У процесі дослідження застосовувались діалектичні методи пізнання та основні положення економічної теорії. Теоретичні аспекти обліку досліджувалися з використанням основних методів аналізу та синтезу. Історичний і логічний методи використовувалися для визначення й уточнення особливостей сільськогосподарського виробництва, що здійснюють вплив на організацію бухгалтерського обліку аграрного підприємства. Методи спостереження, групування, порівняння та вибіркового обстеження застосовувалися при вивченні сучасного стану проблем організації обліку витрат і виходу сільськогосподарської продукції. Інформаційною основою магістерської роботи були законодавчо-нормативні акти Верховної Ради України, Кабінету Міністрів, органів державної статистики України, галузеві інструкції й нормативні документи, наукові праці провідних вітчизняних та іноземних авторів, матеріали наукових конференцій і семінарів, а також дані бухгалтерського обліку та звітності фермерського господарства «Агролан 2020».

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретичному осмисленні та розробці пропозицій щодо удосконалення організації обліку виробництва продукції в сільському господарстві в умовах цифровізації.

В процесі дослідження одержано такі результати, що характеризують його наукову новизну:

- виокремлено ряд груп переваг та ризиків з точки зору можливого впливу процесів діджиталізації документообігу на діяльність фермерських господарств в цілому та окремі групи працівників зокрема;

- запропоновано форму спрощеного графіку документообігу для досліджуваного ФГ, для побудови якого використані елементи звичайного графіку документообігу та оперограми.

Джерелами інформації є законодавство з питань фінансово-господарської діяльності, організації обліку, первинні документи і облікові регістри, поточна та річна фінансова звітність аграрного підприємства.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження за темою кваліфікаційної роботи доповідалися та обговорювалися на XIX Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених, аспірантів і студентів "Актуальні проблеми фінансової системи України" (м. Черкаси, ЧДТУ, 24 листопада 2022 року) та опубліковані у матеріалах даної конференції [2].

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота викладена на 84 стор. комп'ютерного тексту, складається з трьох розділів, містить 23 таблиці та 8 рисунків, список використаних джерел нараховує 64 найменування.

ВИСНОВКИ

За результатами досліджень за темою магістерської роботи засвоєно теоретичні знання та придбано практичні навички організації обліку виробництва продукції в сільському господарстві в умовах цифровізації, розроблено напрями раціоналізації організації документування в обліковій системі, а саме:

1. Для досягнення мети були поставлені та вирішені наступні завдання:
 - визначено особливості сільськогосподарського виробництва та їх вплив на організацію та ведення бухгалтерського обліку;
 - вивчено і розкрито теоретико-методологічні основи організації обліку виробництва продукції в сільському господарстві;
 - досліджено стан організації обліку виробництва сільськогосподарської продукції у ФГ «Агролан 2020»;
 - вивчено порядок організації первинного, синтетичного та аналітичного обліку виробництва сільськогосподарської продукції;
 - розроблено пропозиції щодо вдосконалення організації обліку виробництва продукції в сільському господарстві в умовах цифровізації.

2. Специфіка сільськогосподарської діяльності полягає в управлінні з боку підприємства процесом біологічної трансформації живих рослин або тварин у сільськогосподарську продукцію чи в додаткові біологічні активи. Враховуючи досліджені особливості галузі та існування міжнародного стандарту 41 „Сільське господарство”, в Україні введено в дію з 1 січня 2007 року Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи».

Витрати, пов'язані з біологічними перетвореннями біологічних активів, визнаються витратами основної діяльності. Зі змісту стандартів 41 і 30 випливає, що у фінансовому обліку немає потреби у калькулюванні собівартості продукції. У цьому зв'язку будова витратних рахунків змінюється. За діючою раніше методикою витрати основної діяльності враховувалися на відповідних субрахунках, відкритих до рахунка 23 «Виробництво». Як правило, в аграрних підприємствах це субрахунки 231

«Рослинництво» і 232 «Тваринництво» (активні – на початок звітнього року, активно-пасивні – протягом звітнього року). На дебет цих субрахунків відносили фактичні витрати з вирощування сільськогосподарських культур і утримання тварин як продуктивного стада, так і на вирощуванні та відгодівлі, а на кредит – вихід продукції за плановою собівартістю з коригуванням в кінці календарного року до рівня фактичних витрат.

З набранням чинності НП(С)БО 30 будова субрахунків 231 і 232 змінилася: за Дт обліковуються фактичні витрати, пов'язані з сільськогосподарською діяльністю, в тому числі з біологічними перетвореннями поточних біологічних активів, а за Кт – списання (розподіл) цих витрат. Тобто субрахунки є чисто активними.

2. Дослідження за темою магістерської роботи проводились за матеріалами ФГ "Агролан 2020" що знаходиться на території Підволочиського району Тернопільської області, основними напрямками діяльності якого є: вирощування зернових культур, бобових культур, насіння олійних культур та решти культур; складське господарство; оптова торгівля зерном, насінням; послуги із зберігання сільськогосподарської продукції, а також надання технічної допомоги в обробітку землі та збиранню урожаю. За останні досліджувані роки виручка від реалізації зростала (у 2021 році вона збільшилася майже у 5 разів до 11214,2 тис. грн), чистий прибуток зріс у 3 рази і досяг 5535,6 тис. грн у 2021 році. За основними фінансово-економічними показниками можна стверджувати, що підприємство розвивається і здійснює прибуткову діяльність.

3. Відповідно до нормативних документів з метою упорядкованості руху та для своєчасного одержання записів у бухгалтерському обліку первинних документів наказом керівника підприємства встановлюється графік документообороту, в якому вказуються дати складання або одержання від інших підприємств та установ документів, прийняття їх до обліку, передача в обробку та до архіву. У ФГ "Агролан 2020" графік документообороту не розроблено, що, на нашу думку, негативно впливає на

організацію обліку.

4. Вивчення і відображення у пункті 2.2 застосовуваних в первинному обліку документів показує, що на виробництві використовують громіздкі, застарілі документи, що мають зайві реквізити. Деякі документи мають не вірну форму, інколи вказуються показники, які втратили своє значення. Тому ці документи потребують удосконалення, виключаючи з них одні показники і передбачаючи інші. Первинні документи типової форми, які застосовують на підприємстві, часто заповнюються без запису всіх передбачених в них реквізитів (шифрів синтетичного та аналітичного обліку, підписів відповідальних осіб тощо). Документи потребують перегляду з приводу їх удосконалення. Зокрема, пропонуємо поєднати всі регістри первинного обліку зерна в один, створений по типу Реєстру відправки зерна та іншої продукції з поля. Це дозволить скоротити час заповнення документів та спростити облік.

5. Аналітичний облік витрат та виходу продукції рослинництва у ФГ «Агролан 2020» ведеться у Виробничих звітах по рослинництву, що складають один раз на місяць у розрізі бригад на підставі перевірених первинних документів, згрупованих у журналі обліку робіт і витрат та в інших регістрах бухгалтерського обліку. Потім облік ведуть в звіті за видами зернових культур та видами робіт незавершеного виробництва за встановленими статтями витрат.

6. Облік виробництва продукції рослинництва ведуть на рахунку 23 «Виробництво», при цьому у ФГ «Агролан 2020» відкривають субрахунок 1 «Рослинництво». Субрахунок 231 є активним. За дебетом враховують витрати на виробництво, а за кредитом – вихід продукції. При здійсненні витрат дебетують рахунок 23, а кредитують різні рахунки в залежності від видів витрат. Готову продукцію оприбутковують із кредиту рахунка 23 у кореспонденції з дебетом рахунка 27. Продукцію оприбутковують протягом року по плановій собівартості, що коригують наприкінці року до фактичної.

7. Малі фермерські господарства, до яких відноситься досліджуване

наме ФГ "Агролан 2020", що складають обмежену кількість первинної документації, пов'язану переважно із розрахунковими операціями та доходною частиною агропідприємства, можуть спростити побудову графіка документообігу, наприклад, використавши для цього графіки-схеми документообігу або ж документограми (оперограми). У пункті 3.2 нами представлений спрощений графік документообігу, для побудови якого використані елементи звичайного графіку документообігу та оперограми.

8. Запровадження фермерськими господарствами системи електронної обробки документів забезпечує позитивні трансформаційні зміни в обміні інформацією між учасниками комунікаційного процесу. Науковці, досліджуючи доцільність застосування електронного документообігу на підприємствах, відмічають цілу низку переваг та позитивних факторів від його впровадження.

З точки зору можливого впливу процесів діджиталізації документообігу на діяльність фермерських господарств в цілому та окремі групи працівників зокрема, додатково нами виокремлено такі групи переваг, як соціально-економічні, комунікаційні та інтеграційні.

9. Використання систем електронного документообігу передбачає як можливості раціональної організації бухгалтерського обліку, так і низку ризиків, які обов'язково потрібно враховувати (пункт 3.2). При виборі певного програмного продукту, та в цілому переході на електронний документообіг, не завжди враховуються особливості діяльності господарства, тому можуть виникати збої у налагодженні ефективного документообігу. Проте з впевненістю можемо стверджувати, що застосування електронного документообігу фермерським господарством сприятиме пришвидшенню процесів одержання якісної оперативної інформації шляхом оптимізації процедур створення та проходження документів, налагодженій системі організації обліку та раціоналізації майже усіх бізнес-процесів, створюючи передумови для зростання ефективної діяльності окремих підрозділів та підприємства в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Біологічні активи: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 30, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18.11.2005 №790, ост. редакція від 22.04.2011, чинний. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1456-05>
2. Божок І. Організація обліку виробництва продукції у фермерському господарстві в умовах цифровізації. *Актуальні проблеми фінансової системи України: матеріали XIX міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених, аспірантів і студентів*. Черкаси, ЧДТУ, 24 листопада 2022 року. С. 277-281. (371 с.)
3. Ватуля І.Д., Гладка Л.О. Організація обліку у фермерських господарствах: навч. пос. Київ: Центр учбов. літ-ри, 2009. 312 с.
4. Вітер С.А. Електронний документообіг: проблеми та перспективи впровадження в сучасних умовах. *Економіка, облік, податки в суспільстві*. №2(8). 2020. С. 11-14.
5. Вітер С.А. Формування системи первинної облікової інформації: сучасні аспекти документообігу. Сучасні виклики та тенденції розвитку обліку, оподаткування, аудиту і звітності в Україні й світі: колективна монографія. Житомир: ПП «Рута», 2020. С. 50-59.
6. Витрати: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1, затв. Наказом МФУ від 30.11.2001 № 559. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
7. Гаркуша С.А. Організація внутрішнього електронного документообігу підприємства. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Сер. "Економіка та менеджмент"*. Сумський національний аграрний університет. 2015. URL: <http://repo.sau.sumy.ua/handle/123456789/2925> (дата звернення: 14.08.2022).
8. Дідоренко Т.В. Сутність витрат як об'єкта бухгалтерського обліку. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/1/18.pdf>.
9. Дебет-Кредит. Офіційний сайт журналу. URL:

<https://news.dtkk.ua/ua/accounting/reposts/38772>

10. Жиглей І.В., Лайчук С.М. Рационалізація документообігу під час організації бухгалтерського обліку. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу: міжнар. зб. наук. пр.* Житомир: Держ. ун-т "Житомирська політехніка", 2020. Вип. 1 (45). С .17-23.

11. Журавель Г.П. Бухгалтерський облік: особливості в галузях економіки: Навч. посіб. / Г.П. Журавель, Я.Д. Крупка, М.С. Палюх, Л.О. Гуцайлюк. Тернопіль: Екон. думка, 2009. 449 с.

12. Загальні вимоги до фінансової звітності: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1, затв. наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 року №. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 02.09.2022 р.)

13. Заокіпна Н.С. Удосконалення обліку готової продукції та її реалізація. URL: <http://intkonf.org/zaokipna-ns-udoskonalennya-oblikugotovoyi-produktsiyi-ta-yiyi-realizatsiyi/>

14. Копняк К.В., Костунець Т.А. Автоматизація документообігу як складова підвищення ефективності діяльності підприємства. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики.* 2017. № 11. С. 57-68. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp_2017_11_7 (дата звернення: 14.07.2021) (дата звернення: 21.10.2022).

15. Красномоветь Н.О. Приведення національної системи обліку і фінансової звітності до міжнародних стандартів. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/17442/1/54-Krasnomovets-105-107.pdf>. С. 105-107.

16. Крушельницька О.В. Удосконалення управління витратами підприємства. *Вісник ЖДТУ.* 2012. №1(51). С.123-127.

17. Левицька С. Організація обліку господарської діяльності підприємства. *Бухгалтерський облік і аудит.* 2010. № 6. С. 6.

18. Ленъ В.С., Гливенко В.В. Бухгалтерський облік у галузях економіки: Навч. посібник. К.: Знання-Прес, 2005. 491 с.

19. Макара О.В., Сафарова А.Т., Музыка Ю.С. Узагальнення облікової інформації у фінансовому звіті суб'єкта малого підприємництва. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2016. № 1 (73). URL:

http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/13532/3/Nvpushk_2016_1_10.pdf

20. Маренич Т.Г. Бухгалтерський облік в агроформуваннях: підручник для студ. вищ. навч. закладів (Харківський держ. технічний ун-т сільського господарства); за ред. В. Я. Амбросова. Х.: ХДТУСГ, 2003. 698 с.

21. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: затв. наказом Мінфіну від 28.03.2013 р. №433. URL: <http://buhgalter911.com/Res/Zakoni/MetodRek/>

22. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів: затв. наказом Мінфіну України №1315 від 29.12.2006 р. URL: <http://uazakon.com/documents/time2006/index.htm>.

23. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств. *Все про бухгалтерський облік*. 2014. №75. С.43-63

24. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) (версія перекладу українською мовою – 2016 рік). URL: <https://www.minfin.gov.ua/news/view/mizhнародni-standarty-finansovoi-zvitnosti-versiiiperekladu-ukrainskoiu-movoiurik?category> (дата звернення: 20.10.2022 р.).

25. Моссаковський В.Б. Особливості управлінського обліку в сільськогосподарських підприємствах. *Економіка АПК*. 2013. №6. С.40-44.

26. Нагорнюк О.П. Формування виробничих витрат у сільськогосподарських підприємствах. *Економіка АПК*. 2014. №6. С.96-101.

27. Ніколашин А.О. Проблеми електронного документообігу та шляхи їх вирішення. *Облік і фінанси АПК*. 2009. №3. С. 171-175. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/problemi-elektronno-go-dokumentoo-bigu-ta-shlyahi-ih-virishennya.html> (дата звернення: 21.10.2022).

28. Облік і звітність суб'єктів малого підприємництва. Навчальний посібник. Рек. МОН України / Ю.А. Верига, Є. А. Карпенко, Г. О. Соболю, Н.О. Кулявець; за заг. редакцією Ю.Вериги. К.: Центр навч. л-ри, 2017. 264 с.

29. Облік сільськогосподарської діяльності: Навч. посібник / За ред. В.М. Жука. К., 2007. 368 с.

30. Облік сільськогосподарської діяльності: Навч. посіб. За ред. В.М.Жука. К.: Вид-во ТОВ «Юр-Агро-Веста», 2007. 368 с.

31. Огійчук М.Ф. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах: Підручник / М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, Л.Г. Панченко / за ред. проф. М.Ф. Огійчука. К.: Алерта, 2007. 979 с.

32. Огійчук М.Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: підручник. М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, М.І. Беленкова та ін. 6-те вид., перероб. і допов. К.: Алерта, 2011.1042 с.

33. Охріменко І.В. Витрати та собівартість сільськогосподарської продукції в регулюванні економічних відносин сільськогосподарських підприємств: моногр. К.: Логос, 2009. 388 с.

34. Пилипенко А.А., Оленко В.І. Організація обліку і контролю: Навч. посібник. Харків: Вид. ХДЕУ, 2002. 288 с.

35. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. М-вом фінансів України 30 лист. 1999 р. Дата оновлення 10.01.2012. *Законодавство України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

36. Податковий кодекс України: Закон України від 02 грудня 2010 р. №2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n2408> (дата звернення: 16.09.2022).

37. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. Наказ Міністерства фінансів України від 24 трав. 1995 р. №88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення: 20.10.2022).

38. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: затв. Наказом

Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879. Дата оновлення 18.11.2016 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>

39. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 27.09.2022).

40. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів: Закон України від 31.07.2014 р. №1621-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws> (дата звернення: 01.11.2022 р.).

41. Про затвердження Методичних рекомендацій з організації та ведення бухгалтерського обліку в селянських (фермерських) господарствах: Наказ Міністерства аграрної політики від 02 лип. 2001 р. №189. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0189555-01#Text> (дата звернення: 19.09.2022).

42. Про затвердження Методичних рекомендацій із застосування реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами: Наказ Міністерства фінансів України від 15 черв. 2011 р. №720. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0720201-11> (дата звернення: 14.09.2022).

43. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами: Наказ Міністерства фінансів України від 25 черв. 2003 р. № 422. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0422201-03> (дата звернення: 11.10.2022).

44. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо застосування реєстрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств: Наказ Міністерства аграрної політики України від 04 черв. 2009 р. №390. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0390555-09#Text> (дата звернення: 14.10.2022).

45. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 р. № 973-IV, чинний. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text> (дата звернення: 27.11.2022).

46. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством:

навчальний посібник. К. : КНЕУ, 2006. 526 с.

47. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: Навч. посібник. Київський національний економічний ун-т. К.: КНЕУ, 2010. 578 с.

48. Сопко В.В., Завгородній В.П. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник. Київський національний економічний ун-т. К., 2010. 258 с.

49. Спрощена фінансова звітність: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25, затв. Наказом Міністерства фінансів України № 39 від 25.02.2000 р., у ред. наказу №25 від 24.01.2011р., чинне. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text>

50. Сук Л., Сук П. Бухгалтерський облік. К.: «Знання», 2005. 471с.

51. Сук Л. К., Сук П.Л. Організація бухгалтерського обліку: Підручник. К. : Каравела; Піча Ю.В., 2009. 624 с.

52. Сук П.Л. Облік виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції в умовах ринку: методологія і практика. К.: 2007. 330 с.

53. Сук П.Л. Облік виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції в умовах ринку: методологія і практика: монографія. К.: НАУ, 2010. 330 с.

54. Тлущкевич Н.В. Облік витрат та калькулювання собівартості в сільському господарстві: теорія, методика, практика. *Економічний форум*. 2011. 78 с.

55. Уланчук В. Формування звіту про фінансові результати СМП. Бухгалтерський облік і аудит. 2007. № 1. С. 21–26.

56. Управління витратами: Навч. посібник / М.Г.Грещак, В.М.Гордієнко, О.С.Коцюба та ін.; за заг. ред. М.Г.Грещака. К.:КНЕУ, 2008. 264 с.

57. Уткіна Н.В. Облік і контроль фінансових результатів діяльності підприємств: теорія, методика, організація. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. Київ, 2008. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/ard/2008/08unvrdrp.zip>.

58. Фінансовий та управлінський облік на сільськогосподарських підприємствах: Підручник. За ред. М.Ф. Огійчука. К.: Алерта, 2009. 1056 с.

59. Хепі-Бух. Софтверна компанія "Байт": офіц. сайт. URL: <http://heppy-buh.com.ua/produkt.html>

60. Чабанова Н. В., Єфименко Т.І. Фінансовий облік: Підручник/ Н.Ф.Чабанова, Т.І.Єфименко. К.: Академія, 2007. 704 с.

61. Шевчук О.А. Особливості обліку витрат на підприємствах. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/1811/1/27.pdf>

62. Шелін С. Економічна суть розрахунків з покупцями і замовниками. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2012. № 9. С. 39–44.

63. Ярмолюк О.Ф. Стан та перспективи обліку та оподаткування суб'єктів малого підприємництва. Сучасні виклики та тенденції розвитку обліку, оподаткування, аудиту і звітності в Україні й світі: колективна монографія. Житомир: ПП «Рута», 2020. С. 76-94.

64. Ярмолюк О.Ф., Вігер С.А. Раціональний документообіг в організації обліку фермерських господарств. *Ефективна економіка*. 2021. №7. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.7.91